

SRCE BOŽIJE

শ্রীশ্রী যোগানন্দ

Rabindranat Tagor
SRCE BOŽIJE

Odabrane molitve

baBun

Naslov originala:
Heart of God
Rabindranath Tagore

© Copyright na prevod za Srbiju
Babun

Prevod
Mihailo Pendo

Štampa
Zuhra

Tiraž: 800

ISBN 978-86-80792-09-5

A decorative border with ornate floral and scrollwork patterns, framing the central text. The border is composed of a thin line with elaborate flourishes at the corners and midpoints of the top and bottom edges.

SADRŽAJ

Predgovor 7

Uvod 9

Molitve 19

PREDGOVOR

Jedan od najplemenitijih pokušaja da moderna indijska misao predstavi sebe u pravom svetlu, jeste opus Rabindranata Tagora. Rođen je 1861 godine i bio je istovremeno znameniti mislilac, pesnik i muzičar. Sam je preveo svoja najznačajnija dela na engleski jezik. Evropska javnost posvetila mu je punu pažnju od momenta kada je postao laureat Nobelove nagrade za književnost, za 1913 godinu. Živeo je u Šantiniketanu, u Bengaluu, gde je osnovao školu i koledž na novim, najsavremenijim principima toga doba.

Kod Tagora, etika i afirmacija života u potpunosti trijumfuju. One vladaju njegovim pogledom na svet, a taj isti svet i život zbog toga nimalo ne trpe. Iz te sinergije proizašlo je zaista veličanstveno delo. Proces razvoja koji se odvija vekovima, u njemu je našao svoj prirodni završetak. On podrazumeva da naša duša u celosti pripada Bogu, te da stoga, u ovom svetu treba predano da mu služi.

Prema Tagoru, životna i stvaralačka radost imanentne su ljudskoj prirodi. Malo je mislilaca pre njega pokušalo da etički princip u potpunosti primeni na znanje o univerzumu. Niko kao indijski Gete nije tako duboko, na tako moćan i šarmantan način, uspeo da potvrdi tu istinu, potkrepivši je ličnim iskustvom. Iz tog razloga, može se s pravom reći da ovaj plemeniti mislilac koji je živeo u skladu sa svojom mišlju, ne pripada samo svom narodu već celokupnom čovečanstvu.

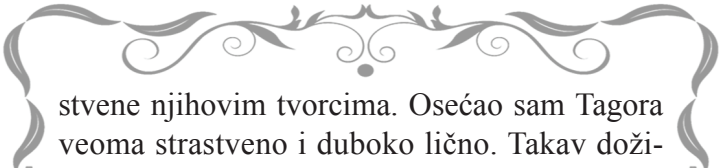
Albert Švajcer

UVOD

*Sva najmračnija zla
prelila su korito ovoga sveta,
veslamo preko njih s naporom,
dok nam tuga duše blagosilja!
Koga krivite za to, braćo? Pognite glave!
Greh to beše vaš i naš.
Srce Božije, kroz vekove sve vrelije,
proključaće jednom, vaistinu hoće.
Tad će naš Bog mira razbiti u trenu
podli kukavičluk, nabusitu drskost,
utovljenu pohlepu napretka, oholost rase,
obesnu mržnju, uvredu i poniženje svako.*

Sa ovim redovima sreo sam se s prvi put tokom Drugog svetskog rata i ostali su u mom sećanju do današnjeg dana. Posle rata, kada sam se bolje upoznao sa delom Tagora, otkrio sam njegove molitvene stihove, misli neverovatne snage. Sa kojom drugom književnošću sam mogao da uporedim spise mog novog poznanika? Video sam srodstvo sa trajnom veličanstvenošću i unutrašnjim dubinama biblijskih Psalama, ali, na sreću, bez imalo osvetoljubivosti svoj-

stvene njihovim tvorcima. Osećao sam Tagora veoma strastveno i duboko lično. Takav doživljaj imao sam ranije, čitajući Avgustinove Isповesti, mada, mora se priznati, Tagor nije bio sledbenik njegove intenzivne negacije života i sveta. Molitve ovog modernog indijskog poete slave život, uprkos mnoštvu svakodnevnih tragičnih događanja, i afirmišu naš svet u većitim menama boja i zvukova.

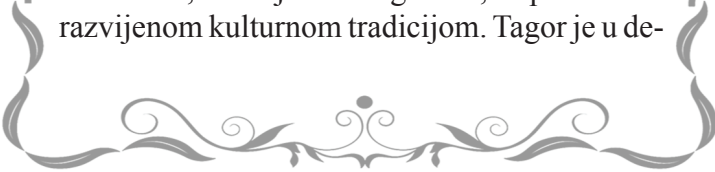
Upoznavši Amiju Čakravartija, Indijca i američkog stipendistu, nekadašnjeg Tagorovog sekretara zaduženog za piščev literarni opus, dobio sam dodatni podstrek i podršku u nameri da istaknem ovo značajno molitveno nasleđe velikog poete. Očigledno, u takvoj oceni nisam ostao sam, i molitve su, delom predstavljene i u ovoj nevelikoj knjizi, dovele do toga da Rabindranat postane prvi pisac iz Azije koji je ovenčan Nobelovom nagradom za književnost 1913 godine. Nobelov Komitet je, između ostalih, razmatrao dela Tolstoja, Ibzena, Strindberga, Jejtsa i Džordža Bernarda Šoa, i odlučio se upravo za Tagora. Nagrada je simbolizovala tu neobičnu snagu Tagorove jednostavne molitve u okviru jedne društvene zajednice. Zaista, u svom uvodu u prvo englesko izdanje knjige, objavljene pod naslovom *Gitanđali* (Pesme

žrtvenih darova), V. B. Jejts nam svedoči o tome kako je, noseći Tagorove stihove po vozovima i autobusima na svojim putovanjima, često morao krišom da ih čita, kako saputnici ne bi mogli videti njegovo ogromno uzbuđenje dok je bio zadubljen u tekst.

Tagorove molitvene pesme moćno potvrđuju njegovu duhovnu snagu, nasuprot ličnim životnim tragedijama koje su ga pratile. Naime, njegova majka je umrla kada mu je bilo svega trinaest godina, potom je izgubio suprugu u njenoj tridesetoj, da bi ubrzo ostao bez jedne kćeri, a onda i bez oca i najmlađeg sina. Takođe, treba napomenuti da ga je pre ovog razarajućeg niza životnih udaraca pogodila i smrt njegove voljene duhovne sestre Kadambari, koja je iznenada sebi oduzela život. Sam Rabindranat je, u poznijim godinama, doživio slično stanje teške depresije i beznada, da je, po sopstvenom priznanju, bio na rubu samoubistva.

Uprkos tome, poput mitske ptice Feniks što se iznova rađa iz pepela, Rabindranat je čudesno vaskrsnuo na sceni ovog sveta, projavivši svu snagu svoje ličnosti. Odmah se uočava zapanjujući opseg delovanja ovog pesnika, rođenog u Kalkuti, 7 maja 1861 godine, u porodici s razvijenom kulturnom tradicijom. Tagor je u de-

tinjstvu nerado pohađao školu, čak se može reći i da je mrzeo, da bi konačno i sam postao učitelj i pedagog u slobodnoj dečijoj školi koju je osnovao na svom porodičnom imanju, stotinjak milja udaljenom od Kalkute, s imenom „Dom mira“, po želji njegovog pokojnog oca. Takođe, treba reći da je kasnije u Šantiniketanu osnovao i međunarodni univerzitet „Višva-Bharati“, sa namerom da podstakne i podrži susret civilizacija Istoka i Zapada, kao i da olakša kreativni spoj umetnosti i nauke s ciljem stvaranja jedne nove plemenitije civilizacije. No, Tagor se ni tu nije zaustavio u svom dugogodišnjem pregalaštvu i pokušajima da svoju bolno ugnjetenu zemlju oslobodi od dominacije Britanske Imperije. Uporno je težio i pomagao uspostavljanju živih obrazovnih centara u Indiji onoga vremena, s pretežno nepismenim stanovništvom, koje je živelo u bolestima, gladi i krajnjem siromaštvu širom velike zemlje. Pesnik je verovao da Indija, tlo na kome su nastale tako značajne religije kao što su Hinduizam i Budizam, može i mora dati pravi odgovor na izazove zapadne civilizacije, za koju je mislio da guši istinski razvoj ljudskog društva. Angažovao se u reformskom Hindu pokretu, u kojem su nekada čelnici bili njegovi otac i deda, sa nazivom „Brahmo Sa-

mađ“ (osnovan u Bengalu 1828) i bio je stožer Indijskog Preporoda te epohe. On je naglašavao da su indijski koreni u drevnim *Vedama*, a istovremeno je afirmisao i veličao Budu kao najznačajnijeg čoveka koji je ikada živio; pored toga, propovedao je vrline iz jevanđeljskih „Beseda na gori“, a inspiraciju tražio i u spisima Kabira, pesnika i mistika Islama. Ovaj svestrani glasnik nove renesanse indijske i svetske civilizacije živio je adekvatno svojoj zadivljujućoj šarolikosti interesovanja – bio je pesnik i pedagog, dramski pisac i glumac, kompozitor i pevač, slikar, romansijer, esejista i pisac kratkih priča. Bio je i angažovani reformator društva koji je osmislio i Centar za obnovu sela i ruralnih područja; mnogo je putovao širom sveta i razgovarao sa građanima velikog broja zemalja Istoka i Zapada: Kine, Japana, Rusije, SAD, Francuske, Britanije, Holandije, Švajcarske, Nemačke, Austrije, Italije, Čehoslovačke, Norveške, Švedske, Danske, Bugarske, Persije, Egipta i Grčke. Bio je počasni gost na celom prostoru Jugoistočne Azije, a prilikom svojih poseta izražavao je iskreno oduševljenje zbog uočavanja kontinuiranog uticaja drevne indijske kulture na susedne zemlje i narode.

Neposredno pre nego što je umro 1941. u Kalkuti, u svojoj osamdesetoj godini, Ministarstvo pravosuđa Indije je Tagoru, kao saborcu Mahatme Gandija, uručilo počasni doktorat Univerziteta Oksford. No, dr Tagor nije mnogo mario za ugodnosti i priznanja ovoga sveta, kao što se nikad nije plašio da se otvoreno suprotstavi establišmentu Britanske Indije i autoritetu sudstva Britanske Imperije. Počasti je mirno primio sa šturom konstatacijom da je to „dobar znak za vremena koja dolaze“.

Mislim da će čovečanstvo u budućnosti sve više poštovati ovo duhovno blago i nasleđe mislioca koji je vatreni zastupnik svete moći molitve, svuda i zauvek. U tu svrhu, odlučio sam da priredim ovakav sažeti izbor stihova i misli trajne vrednosti, prilagodivši ga potrebama savremenih čitalaca. Naslovi su dodati za svaku selektovanu celinu.

U momentima kad je bilo potrebno da u izvesnom smislu preradim tekst, učinio sam to u tagorovskom duhu. Takođe sam jezik pesnikovih molitvi prilagodio savremenom svakodnevnom govoru, izbegavajući tako, na određenom broju mesta, nepremostive prepreke teško razumljivih arhaičnih izraza.

Za izbor ovih molitvenih stihova poslužila su mi sledeća dela:

Gitandjali (1912), *The Gardener* (1913), *Sadhana* (1913), *Fruit-Gathering* (1916), *Stray Birds* (1916), *Crossing* (1918) i *The Fugitive and Other Poems* (1921).

Rad na ovoj knjizi znatno mi je olakšala publikacija *The English Writings of Rabindranath Tagore, edited by Sisir Kumar Das – volume I, Poems* (1994) i *volume II – Plays, Stories, Essays* (1996).

Za one koji pokazuju veće interesovanje, postoji i iscrpna ali bitko demitologizovana biografija pod nazivom *Rabindranath Tagore: The Myriad-Minded Man, by Krishna Dutta and Andrew Robinson*.

Želeo bih da izrazim zahvalnost mojim poštovanim kolegama iz ministarstva koji su mi pomogli pri radu na delovima, manjim ili većim, ovog projekta: dr Arturu Futu (*Dr Arthur Foot*), profesoru Džonu Hejvordu (*John Hayward*), velečasnom Kenetu Rid-Braunu (*Kenneth Read-Brown*), te velečasnom Brusu Sautvortu (*Bruce Southworth*); takođe se zahvaljujem na dragocenim savetima Dženeti Hopkins (*Jeanette Hopkins*), Džuliji i Gobinu Stejr (*Gobin & Ju-*

lia Stair), Meri Kentlon (*Mary Cantlon*) i Maj-
klu Kerberu (*Michael Kerber*), zaposlenima u
TatI Pablišingu.

Na kraju, sam duh ovog književnog poduhva-
ta pod naslovom *Srce Božije: Molitve Rabin-
dranata Tagora*, može se sažeto izraziti jednom
rečenicom Sarvepalija Radakrišnana, filozofa i
državnika, bivšeg predsednika Indije: „Rabin-
dranat Tagor je bio jedan od retkih predstavnika
univerzalnih ličnosti u ljudskom rodu, kojima
svakako pripada budućnost sveta.“

Herbert F. Veter
Kembridž, Masačusets
23 April 1997

MOLITVE

UZMI ME U NARUČJE SVOJE

Uzmi me u naručje svoje, dragi Bože,
uzmi me bar na časak.
Neka siroti dani koje provedoh bez Tebe,
budu predati zaboravu.
Neka se ovo zrnce vremena
rasprši svud naokolo u svetlosti Tvojoj.

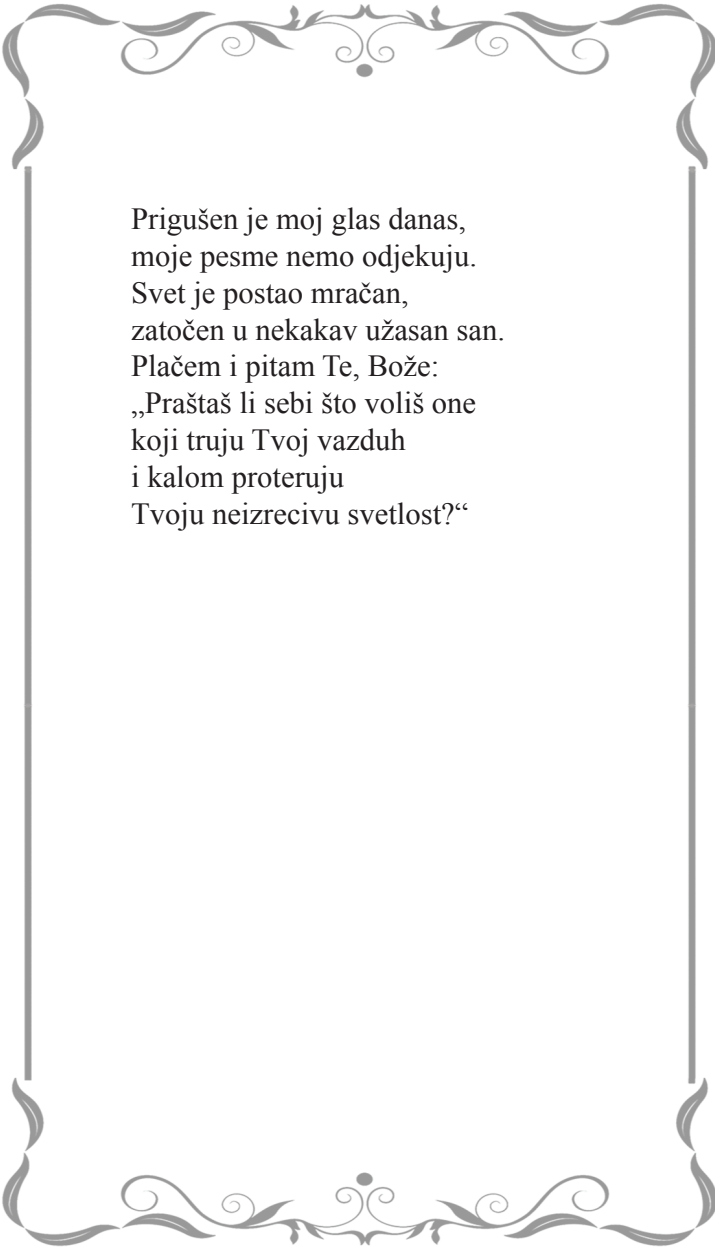
Lutao sam dugo i pratio glasove
koji me odvedoše u bespuće.
Dopusti mi sada da oslušnem Tvoje reči
u tišini duše.

Ne odvrćaj Lice
od mračnih tajni mog srca;
već ih zapali i razgori
plamenom svetlošću svojom.

PITAM TE BOŽE

Od iskona kroz vekove, o Bože,
slao si svoje izabranike
u ovaj nemilosrdni svet
da prenose Tvoju reč:
„Oprostite svima. Volite sve.
Očistite srca od krvavih mrlja mržnje.“
Ponekad se učine slatkim, ali nek zauvek
ostanu s one strane sećanja.
Evo, najzad okrećem svoje lice od njih
i rastajem se od zlog dana,
dejstvom nepojamnog promisla.
Kako ne videh taj podmukli udar
licemerne moći,
prikriven maskom nežne ranjivosti?
Kako ne čuh tihi glas pravde
što neprebolno jeca
u samoći zatvorske ćelije?
Kako ne osetih agoniju života
nesmotrene mladosti, koja se, opijena sobom,
razbi o surove stene beskrvne nužnosti?

A decorative border with symmetrical floral and scrollwork patterns, framing the text. The border is composed of a thin line with ornate flourishes at the corners and midpoints of the top and bottom edges.

Prigušen je moj glas danas,
moje pesme nemo odjekuju.
Svet je postao mračan,
zatočen u nekakav užasan san.
Plačem i pitam Te, Bože:
„Praštaš li sebi što voliš one
koji truju Tvoj vazduh
i kalom proteruju
Tvoju neizrecivu svetlost?“

JESI LI NEGDE DALEKO?

Jesi li negde daleko u ovoj olujnoj noći,
na svojoj stazi ljubavi, Prijatelju moj?
Nebo čami u beznađu.

Noć je besana a ja nemoćan da išta pojmem.
Iznova otvaram vrata i gledam u tamu...
Ponavljam to mnogo puta, Prijatelju moj.

Tumaram mislima neprestano
ne bih li naišao na skrivene puteve Tvoje
i uvek dolazim samo do sebe.

Kakve to magle pritiskaju
obale reke boje crnog mastila?
Ima li kraja prostiranja namrštenih šuma?
Kroz kakvu to sumornu, mutnu dubinu
vodi Tvoj put do mene, Prijatelju?

ZAŠTO?

U ponoć, jedan asketa reče:
„Vreme je da napustim dom
i potražim Boga Višnjeg.
Ah, ko li me tako vešto sveza uzdom varke?“
„Ja“, šapnu Višnji, „kola ljudska
tim putevima ne mogu prolaziti.“
Na jednoj strani kreveta,
s bebom na grudima,
ležaše njegovu žena.
Dok mirno spavahu obe,
asketa prozbori:
„Ko si ti što me obmanom ljutom moriš?“
„One jesu Bog“, ogłosi se ponovo Višnji,
a muž osta gluv.
Beba se prenu iz sna,
zaplaka i spade s majčinih grudi
kao ptić iz gnezda.
Zapovest stiže nova:
„Stani, ne napuštaj svoj dom!“
Ali uzalud.
Višnji sa žaljenjem uzdahnu:
„Zašto me moj sluga traži,
kad uporno od mene beži?“

5

STABLA

Budi spokojno srce moje,
ova moćna stabla - to su molitve.